

Zbirka odločb sodne prakse

SODBA SODIŠČA (veliki senat)

z dne 25. oktobra 2017*

„Predhodno odločanje – Svoboda ustanavljanja – Čezmejno preoblikovanje družbe – Prenos statutarnega sedeža brez prenosa dejanskega sedeža – Zavrnitev izbrisa iz poslovnega registra – Nacionalna ureditev, ki izbris iz poslovnega registra pogojuje s prenehanjem družbe po koncu postopka likvidacije – Področje uporabe svobode ustanavljanja – Omejitev svobode ustanavljanja – Varstvo interesov upnikov, manjšinskih družbenikov in delavcev – Preprečevanje zlorab“

V zadevi C-106/16,

katere predmet je predlog za sprejetje predhodne odločbe na podlagi člena 267 PDEU, ki ga je vložilo Sąd Najwyższy (vrhovno sodišče, Poljska) z odločbo z dne 22. oktobra 2015, ki je na Sodišče prispela 22. februarja 2016, v postopku, ki ga je sprožila družba

Polbud – Wykonawstwo sp. z o.o., v likvidaciji,

SODIŠČE (veliki senat),

v sestavi K. Lenaerts, predsednik, A. Tizzano, podpredsednik, T. von Danwitz, J. L. da Cruz Vilaça, A. Rosas, J. Malenovský, E. Levits, predsedniki senatov, E. Juhász, A. Borg Barthet, D. Šváby, sodniki, M. Berger, K. Jürimäe (poročevalka), sodnici, M. Vilaras, sodnik,

generalna pravobranilka: J. Kokott,

sodni tajnik: K. Malacek, administrator,

na podlagi pisnega postopka in obravnave z dne 6. marca 2017,

ob upoštevanju stališč, ki so jih predložili:

- za Polbud – Wykonawstwo sp. z o.o. A. Gorzka-Augustynowicz, radca prawny,
- za poljsko vlado B. Majczyna, agent,
- za nemško vlado T. Henze in M. Hellmann, agenta,
- za avstrijsko vlado C. Pesendorfer in B. Trefil, agentki,
- za portugalsko vlado L. Inez Fernandes, M. Figueiredo in F. de Figueiroa Quelhas, agenti,
- za Evropsko komisijo W. Mölls, L. Malferrari in J. Hottiaux, agenti,

po predstavitvi sklepnih predlogov generalne pravobranilke na obravnavi 4. maja 2017

* Jezik postopka: poljščina.

izreka naslednjo

Sodbo

- 1 Predlog za sprejetje predhodne odločbe se nanaša na razlago členov 49 in 54 PDEU.
- 2 Ta predlog je bil vložen v okviru tožbe, ki jo je vložila družba Polbud – Wykonawstwo sp. z o.o. (v nadaljevanju: Polbud) zoper sklep o zavrnitvi predloga za izbris iz poljskega poslovnega registra, ki ga je vložila po prenosu sedeža družbe v Luksemburg.

Poljsko pravo

Zakonik o gospodarskih družbah

- 3 Člen 270 Kodeks spółek handlowych (zakonik o gospodarskih družbah) z dne 15. septembra 2000, kakor je bil spremenjen (Dz. U. iz leta 2013, št. 1030, v nadaljevanju: zakonik o gospodarskih družbah), določa:

„Družba preneha:

[...]

2. s sklepom družbenikov o prenehanju družbe ali o prenosu sedeža družbe v tujino, ki se potrdi z notarskim zapisnikom;

[...]“

- 4 Člen 272 zakonika o gospodarskih družbah določa:

„Družba preneha po opravljeni likvidaciji z izbrisom družbe iz registra.“

- 5 Člen 288 tega zakonika določa:

„1. Po tem, ko skupščina družbenikov potrdi zaključno bilanco, pri kateri kot ključni dan velja dan pred razdelitvijo premoženja, ki ostane po poplačilu ali zavarovanju upnikov, med družbenike (poročilo o poteku likvidacijskega postopka), in po zaključku likvidacijskega postopka likvidacijski upravitelji to bilanco objavijo na sedežu družbe in jo predložijo registrskemu sodišču skupaj s predlogom za izbris družbe iz registra.

[...]

3. Poslovne knjige in dokumenti družbe, ki je prenehala, se izročijo v hrambo osebi, navedeni v družbeni pogodbi ali sklepu družbenikov. Če taka oseba ni navedena, depozitarja določi registrsko sodišče.

[...]“

- 6 Členi od 551 do 568 zakonika o gospodarskih družbah se nanašajo na preoblikovanje družbe. Člen 562(1) tega zakonika določa:

„Za preoblikovanje družbe je potreben sklep, ki ga v primeru preoblikovanja osebne družbe sprejmejo družbeniki in v primeru preoblikovanja kapitalne družbe skupščina družbenikov ali skupščina [...]“

Zakon o mednarodnem zasebnem pravu

- 7 Člen 19(1) Ustawa – Prawo prywatne międzynarodowe (zakon o mednarodnem zasebnem pravu) z dne 4. februarja 2011 (Dz. U. št. 80, pozicija 432) določa:

„S prenosom sedeža v drugo državo se za pravno osebo začne uporabljati pravo te države. Pravna osebnost, pridobljena v državi dosedanjega sedeža, se ohrani, če to dopušča pravo vseh vpletenih držav. Prenos sedeža znotraj Evropskega gospodarskega prostora nima za posledico izgube pravne osebnosti.“

Spor o glavni stvari in vprašanja za predhodno odločanje

- 8 Polbud je družba z omejeno odgovornostjo s sedežem v kraju Łąck (Poljska). S sklepom z dne 30. septembra 2011 je izredna skupščina družbenikov te družbe na podlagi člena 270, točka 2, zakonika o gospodarskih družbah odločila, da se sedež te družbe prenese v Luksemburg. Iz predloga za sprejetje predhodne odločbe izhajajo, da v tem sklepu ni nobene navedbe o prenosu sedeža uprave družbe Polbud ali kraja dejanskega opravljanja gospodarske dejavnosti te družbe.
- 9 Na podlagi tega sklepa je družba Polbud 19. oktobra 2011 vložila predlog za vpis začetka postopka likvidacije pri sodišču, ki je pristojno za vodenje poslovnega registra (v nadaljevanju: registrsko sodišče). Začetek postopka likvidacije je bil v ta register vpisan 26. oktobra 2011, isti dan pa je bil imenovan tudi likvidacijski upravitelj.
- 10 Skupščina družbenikov družbe Consoil Geotechnik Sàrl, s sedežem v Luksemburgu, je 28. maja 2013 sprejela sklep, s katerim se med drugim izvaja sklep z dne 30. septembra 2011 in s katerim se sedež družbe Polbud prenaša v Luksemburg, z namenom, da bi se za to družbo uporabljalo luksemburško pravo, ne da bi pri tem izgubila pravno osebnost. Sklep z dne 28. maja 2013 določa, da prenos učinkuje isti dan. Sedež družbe Polbud je bil tako 28. maja 2013 prenesen v Luksemburg, pri čemer se je ta družba preimenovala iz „Polbud“ v „Consoil Geotechnik“.
- 11 Družba Polbud je 24. junija 2013 na registrsko sodišče vložila predlog za izbris iz poljskega poslovnega registra. Ta predlog je utemeljila s prenosom sedeža te družbe v Luksemburg. Za namen postopka izbrisa je bila ta družba s sklepom z dne 21. avgusta 2013 pozvana, naj predloži, prvič, sklep skupščine družbenikov, v katerem je imenovan depozitar poslovnih knjig in dokumentov družbe, ki je prenehala, drugič, finančno poročilo za obdobja od 1. januarja do 29. septembra 2011, od 30. septembra do 31. decembra 2011, od 1. januarja do 31. decembra 2012 in do 1. januarja do 28. maja 2013, ki sta jih podpisala likvidacijski upravitelj in oseba, zadolžena za vodenje računovodstva, in, tretjič, sklep skupščine družbenikov, s katerim je bilo potrjeno poročilo o poteku likvidacijskega postopka.
- 12 Družba Polbud je navedla, da ji ni treba predložiti teh dokumentov, saj družba ni prenehala in njeno premoženje ni bilo razdeljeno med družbenike, razlog za vložitev predloga za izbris iz registra pa je bil prenos sedeža družbe v Luksemburg, kjer še naprej obstaja kot družba luksemburškega prava. Registrsko sodišče je v teh okoliščinah 19. septembra 2013 zaradi nepredložitve teh dokumentov zavrnilo predlog za izbris.
- 13 Družba Polbud je zoper to odločbo vložilo tožbo na Sąd Rejonowy w Bydgoszczy (občinsko sodišče v Bydgoszczy, Poljska), ki je tožbo zavrnilo. Ta družba se je zoper to zavrnitev pritožila na Sąd Okręgowy w Bydgoszczy (regionalno sodišče v Bydgoszczy, Poljska), ki je s sklepom z dne 4. junija 2014 zavrnilo pritožbo. Družba je vložila kasacijsko pritožbo na predložitveno sodišče.

- 14 Družba Polbud pred tem sodiščem navaja, da je na dan prenosa sedeža v Luksemburg izgubila status družbe po poljskem pravu in postala družba luksemburškega prava. Po mnenju družbe Polbud bi bilo treba zato ustaviti postopek likvidacije in jo izbrisati iz poslovnega registra na Poljskem. Poleg tega navaja, da spoštovanje postopkovnih zahtev postopka likvidacije, določenih v poljskem pravu, ni bilo niti potrebno niti možno, ker ni izgubila pravne osebnosti.
- 15 Predložitveno sodišče navaja, prvič, da je postopek likvidacije osredotočen na prenehanje pravnega obstoja družbe in da so v zvezi s tem potrebne nekatere obveznosti. Vendar je v tem primeru družba pravni obstoj nadaljevala kot pravni subjekt države članice, ki ni Republika Poljska. Zato si postavlja vprašanje, ali svoboda ustanavljanja ni čezmerno omejena, če se tej družbi naložijo obveznosti, ki so podobne tistim, ki se uporabijo pri prenehanju pravnega obstoja družbe kot takšne. Poleg tega se to sodišče sprašuje, ali je kljub likvidacijskemu postopku, ki poteka v državi članici izvora, proti tej državi mogoče uveljavljati dejstvo ponovne ustanovitve družbe – zgolj na podlagi sklepa družbenikov o ohranitvi pravne osebnosti, pridobljene v državi članici izvora – in vpis v poslovni register države članice gostiteljice, ki je bil opravljen na podlagi tega sklepa.
- 16 Drugič, predložitveno sodišče navaja, da država članica sicer načeloma ne sme zavrniti priznanja pravne osebnosti, pridobljene v drugi državi članici, in presojeti zakonitosti ukrepov, ki jih sprejmejo organi te države članice, vendar se izbris iz prejšnjega poslovnega registra opravi po pravu države članice izvora, ki mora v okviru postopka likvidacije zagotoviti varstvo interesov upnikov, manjšinskih družbenikov in delavcev. To sodišče meni, da registrsko sodišče ne bi smelo ustaviti tega postopka.
- 17 Tretjič, predložitveno sodišče poudarja, da je v skladu s sodno prakso Sodišča načeloma dopustno preučiti, ali ima družba namen vzpostavitve trajne gospodarske povezave z državo članico gostiteljico in tako prenesti sedež družbe, ki se ga razume kot sedež dejanske uprave in kraj opravljanja gospodarske dejavnosti. Vendar pa ni jasno, ali mora to preizkusiti država članica gostiteljica ali država članica izvora.
- 18 V teh okoliščinah je Sąd Najwyższy (vrhovno sodišče, Poljska) prekinilo odločanje in Sodišču v predhodno odločanje predložilo ta vprašanja:

„1. Ali člena 49 in 54 PDEU nasprotujeta temu, da država članica, v kateri je bila ustanovljena gospodarska družba (družba z omejeno odgovornostjo), uporabi določbe nacionalnega prava, ki določajo, da je izbris iz poslovnega registra odvisen od prenehanja družbe po opravljeni likvidaciji, če je bila družba v drugi državi članici ponovno ustanovljena na podlagi sklepa družbenikov, ki določa ohranitev pravne osebnosti, pridobljene v državi članici ustanovitve?“

Če je odgovor na to vprašanje nikalen:

2. Ali je mogoče člena 49 in 54 PDEU razlagati tako, da v skladu z nacionalnim pravom določena obveznost družbe glede izvedbe likvidacijskega postopka, ki obsega dokončanje tekočih poslov, izterjavo terjatev, izpolnitev obveznosti in unovčenje premoženja družbe, poplačilo ali zavarovanje upnikov, predložitev finančnega poročila o teh ukrepih ter imenovanje osebe, ki hrani poslovne knjige in dokumente, in ki je izveden pred prenehanjem družbe, do katerega pride v trenutku izbrisa iz registra, pomeni ustrezno, nujno in sorazmerno sredstvo za varstvo javnega interesa, ki je vreden zaščite, katerega namen je zaščititi upnike, manjšinske družbenike in delavce družbe, ki se seli?
3. Ali je treba člena 49 in 54 PDEU razlagati tako, da je svoboda ustanavljanja omejena, če družba s ciljem preoblikovanja v družbo druge države članice svoj statutarni sedež prenese tja, ne da bi spremenila sedež glavnega podjetja, ki ostane v državi članici ustanovitve?“

Predlog za ponovno odprtje ustnega postopka

- 19 Družba Polbud je z vlogo, ki je bila v sodnem tajništvu Sodišča vložena 28. junija 2017, predlagala, naj se na podlagi člena 83 Poslovnika Sodišča odredi ponovno odprtje ustnega postopka.
- 20 Družba Polbud v utemeljitev svojega predloga v bistvu navaja, prvič, da je bil njen namen – v nasprotju s tem, kar izhaja iz predloga za sprejetje predhodne odločbe – v Luksemburg prenesti tako svoj statutarni kot dejanski sedež, kar je razvidno iz sklepa z dne 28. maja 2013. Drugič, družba Polbud navaja, da so v sklepnih predlogih, ki jih je predstavila generalna pravobranilka, sicer navedeni zadržki, ki jih je družba Polbud navedla na obravnavi, vendar ti sklepni predlogi kljub temu temeljijo na napačno ugotovljenem dejanskem stanju v tem predlogu za sprejetje predhodne odločbe. Zato družba Polbud meni, da je treba ponovno odpreti ustni del postopka, da bi lahko pojasnila dejanske okoliščine v zadevi v glavni stvari.
- 21 Na podlagi člena 83 Poslovnika lahko Sodišče po opredelitvi generalnega pravobranilca kadar koli odredi ponovno odprtje ustnega dela postopka, zlasti če meni, da zadeva ni dovolj razjasnjena, če stranka po koncu ustnega dela postopka navede novo dejstvo, ki je odločilno za odločitev Sodišča, ali če je v zadevi treba odločiti na podlagi trditve, o kateri stranke ali zainteresirani subjekti iz člena 23 Statuta Sodišča Evropske unije niso razpravljali.
- 22 V obravnavani zadevi to ni tako. Družba Polbud je namreč na obravnavi pojasnila svojo oceno dejanskega stanja v sporu. Med drugim je imela priložnost, da izrazi svoje stališče ob predstavitvi dejanskega stanja v sporu v glavni stvari, kakršno je navedeno v predlogu za sprejetje predhodne odločbe, in da pojasni, da je nameravala v Luksemburg prenesti tako statutarni kot dejanski sedež. Sodišče po opredelitvi generalne pravobranilke tako meni, da ima na voljo vse potrebne podatke za odločanje.
- 23 Poleg tega je glede kritike v zvezi s sklepnimi predlogi generalne pravobranilke treba opozoriti, prvič, da Statut Sodišča Evropske unije in Poslovnik navedenega sodišča zadevnim strankam ne dajeta možnosti, da predložijo stališča v odgovor na sklepne predloge generalnega pravobranilca (sodba z dne 4. septembra 2014, Vnuk, C-162/13, EU:C:2014:2146, točka 30 in navedena sodna praksa).
- 24 Drugič, na podlagi člena 252, drugi odstavek, PDEU je dolžnost generalnega pravobranilca, da popolnoma nepristransko in neodvisno javno predstavi obrazložene sklepne predloge o zadevah, pri katerih se v skladu s statutom Sodišča zahteva njegovo sodelovanje. Sodišče ni vezano niti na predloge generalnega pravobranilca niti na obrazložitev, na podlagi katere je do njih prišel. Zato nestrinjanje zainteresirane stranke s sklepnimi predlogi generalnega pravobranilca, ne glede na vprašanja, ki jih preizkusi v njih, samo po sebi ne more biti razlog, ki bi upravičeval ponovno odprtje ustnega postopka (sodba z dne 4. septembra 2014, Vnuk, C-162/13, EU:C:2014:2146, točka 31 in navedena sodna praksa).
- 25 Glede na zgoraj navedeno Sodišče meni, da ni treba odrediti ponovnega odprtja ustnega dela postopka.

Vprašanja za predhodno odločanje

Uvodne ugotovitve

- 26 Uvodoma je treba ugotoviti, da vprašanja za predhodno odločanje temeljijo na predpostavki – ki jo družba Polbud izpodbija – da ta družba ni imela namena prenesti svojega dejanskega sedeža v Luksemburg.

- 27 V zvezi s tem je treba spomniti, da se v skladu z ustaljeno sodno prakso Sodišča s členom 267 PDEU vzpostavlja postopek neposrednega sodelovanja med Sodiščem in sodišči držav članic. V okviru tega postopka, ki temelji na jasni ločitvi pristojnosti med nacionalnimi sodišči in Sodiščem, je za presojo zadevnega dejanskega stanja pristojno nacionalno sodišče, ki mora ob upoštevanju posebnosti zadeve presoditi tako o potrebnosti predloga za sprejetje predhodne odločbe za izdajo sodbe kot o upoštevnosti vprašanj, ki jih predloži Sodišču; Sodišče pa je pristojno le, da na podlagi dejstev, ki jih je navedlo nacionalno sodišče, odloči o razlagi ali veljavnosti akta prava Unije (glej, med drugim, sodbo z dne 16. junija 2015, Gauweiler in drugi, C-62/14, EU:C:2015:400, točka 15).
- 28 Zato je treba na postavljena vprašanja odgovoriti na podlagi te predpostavke, njeno utemeljenost pa mora preveriti predložitveno sodišče.

Tretje vprašanje

- 29 Predložitveno sodišče s tretjim vprašanjem, ki ga je treba preučiti najprej, v bistvu sprašuje, ali je treba člena 49 in 54 PDEU razlagati tako, da se svoboda ustanavljanja uporablja za prenos statutarnega sedeža družbe, ki je bila ustanovljena na podlagi prava ene države članice, na ozemlje druge države članice z namenom preoblikovanja te družbe v družbo po pravu te druge države članice, pri katerem ne pride do prenosa dejanskega sedeža.
- 30 Poljska in avstrijska vlada trdita, da se člena 49 in 54 PDEU ne uporabljata za prenos družbe, kakršen je v postopku v glavni stvari. Po mnenju avstrijske vlade se na svobodo ustanavljanja ni mogoče sklicevati, če razlog za prenos sedeža ni dejansko opravljanje gospodarske dejavnosti prek stalne poslovne enote v državi članici gostiteljici. Poljska vlada se med drugim sklicuje na sodbi z dne 27. septembra 1988, Daily Mail and General Trust (81/87, EU:C:1988:456), in z dne 16. decembra 2008, Cartesio (C-210/06, EU:C:2008:723), s katerima utemljuje svojo ugotovitev, da prenos družbe, kakršen je v postopku v glavni stvari, ne spada na področje uporabe členov 49 in 54 PDEU.
- 31 Takega stališča ni mogoče sprejeti.
- 32 Treba je namreč ugotoviti, da člen 49 PDEU v povezavi s členom 54 PDEU svobodo ustanavljanja zagotavlja družbam, ustanovljenim v skladu z zakonodajo posamezne države članice, ki imajo statutarni sedež, glavno upravo ali glavni kraj poslovanja v Evropski uniji. Zato se družba, kakršna je družba Polbud, ki je bila ustanovljena v skladu z zakonodajo države članice, v tem primeru s poljsko zakonodajo, načeloma lahko sklicuje na to svoboščino.
- 33 V skladu s členom 49, drugi odstavek, PDEU, v povezavi s členom 54 PDEU namreč pravica do ustanavljanja za družbe, ki jih navaja zadnjenavedeni člen, zajema tudi ustanovitev in vodenje teh podjetij pod pogoji, ki jih zakonodaja države članice, v kateri se taka ustanovitev izvede, določa za svoje družbe. Vključuje torej pravico družbe, ki je ustanovljena v skladu z zakonodajo ene države članice, do preoblikovanja v družbo po pravu druge države članice (glej v tem smislu sodbo z dne 27. septembra 1988, Daily Mail and General Trust, 81/87, EU:C:1988:456, točka 17), če so izpolnjeni pogoji, ki so opredeljeni v zakonodaji te druge države članice, zlasti merilo, ki je v tej zakonodaji določeno za navezavo družbe na njen nacionalni pravni red.
- 34 V zvezi s tem je treba spomniti, da pravo Unije ni poenoteno, zato opredelitev navezne okoliščine, po kateri se opredeli nacionalno pravo, ki se uporabi za družbo, v skladu s členom 54 PDEU spada v pristojnost vsake države članice, ta člen pa kot navezne okoliščine enakovredno našteva statutarni sedež, glavno upravo ali glavni kraj poslovanja v Uniji (v tem smislu glej sodbo z dne 27. septembra 1988, Daily Mail and General Trust, 81/87, EU:C:1988:456, točke od 19 do 21).

- 35 Iz tega v tem primeru izhaja, da svoboda ustanavljanja družbi Polbud, ki je družba po poljskem pravu, zagotavlja pravico do preoblikovanja v družbo luksemburškega prava, če so izpolnjeni pogoji za ustanovitev, opredeljeni v luksemburški zakonodaji, zlasti merilo, ki ga Luksemburg uporablja za navezavo družbe na svoj nacionalni pravni red.
- 36 Te ugotovitve ni mogoče izpodbiti s trditvami poljske in avstrijske vlade.
- 37 Na prvem mestu je treba zavriniti trditev avstrijske vlade, da družba Polbud v državi članici gostiteljici ne opravlja dejanske gospodarske dejavnosti.
- 38 Sodišče je namreč presodilo, da se za položaj, v katerem želi družba, ustanovljena v skladu z zakonodajo ene države članice, v kateri ima statutarni sedež, ustanoviti podružnico v drugi državi članici, uporablja svoboda ustanavljanja, čeprav je bila družba v prvi državi članici ustanovljena samo z namenom, da se ustanovi v drugi državi, v kateri bi opravljala pretežno ali celo vso svojo gospodarsko dejavnost (v tem smislu glej sodbo z dne 9. marca 1999, Centros, C-212/97, EU:C:1999:126, točka 17). Enako se tudi za položaj, v katerem se želi družba, ustanovljena na podlagi zakonodaje ene države članice, preoblikovati v družbo po pravu druge države članice, ob upoštevanju merila, ki ga je druga država članica sprejela za navezavo družbe na svoj nacionalni pravni red, uporablja svoboda ustanavljanja, tudi če bi ta družba opravljala pretežno ali celo vso svojo gospodarsko dejavnost v prvi državi članici.
- 39 Spomniti je še treba, da se vprašanje uporabe členov 49 in 54 PDEU razlikuje od vprašanja, ali sme država članica sprejeti ukrepe, da bi preprečila, da bi se nekateri njeni državljani z uporabo možnosti, ki jih ponuja Pogodba, izognili nacionalni zakonodaji, pri čemer ima v skladu z ustaljeno sodno prakso država članica možnost sprejetja takih ukrepov (sodbi z dne 9. marca 1999, Centros, C-212/97, EU:C:1999:126, točki 18 in 24, in z dne 30. septembra 2003, Inspire Art, C-167/01, EU:C:2003:512, točka 98).
- 40 Vendar je treba ugotoviti, kot je Sodišče že presodilo, da ustanovitev statutarne ali dejanskega sedeža družbe v skladu z zakonodajo neke države članice, z namenom uporabe ugodnejše zakonodaje, samo po sebi ni zloraba (glej v tem smislu sodbi z dne 9. marca 1999, Centros, C-212/97, EU:C:1999:126, točka 27, in z dne 30. septembra 2003, Inspire Art, C-167/01, EU:C:2003:512, točka 96).
- 41 Iz tega izhaja, da v zadevi v glavni stvari okoliščina, da je bila sprejeta odločitev, da se v Luksemburg prenese le statutarni sedež družbe Polbud, ne da bi se prenesel dejanski sedež te družbe, sama po sebi ne more povzročiti, da bi bil tak prenos izvzet s področja uporabe členov 49 in 54 PDEU.
- 42 Na drugem mestu, iz sodb z dne 27. septembra 1988, Daily Mail and General Trust (81/87, EU:C:1988:456), in z dne 16. decembra 2008, Cartesio (C-210/06, EU:C:2008:723) – v nasprotju s tem kar trdi poljska vlada – ne izhaja, da bi moral biti prenos statutarne sedeža družbe vedno povezan s prenosom dejanskega sedeža, da bi se lahko zanj uporabljala svoboda ustanavljanja.
- 43 Iz teh sodb pa izhaja – tako kot iz sodbe z dne 12. julija 2012, VALE (C-378/10, EU:C:2012:440) – da ima glede na trenutno stanje prava Unije vsaka država članica možnost opredeliti navezno okoliščino, ki se zahteva za to, da bi se za družbo lahko štelo, da je ustanovljena v skladu z njeno nacionalno zakonodajo. Če se družba, za katero velja pravo ene države članice, preoblikuje v družbo, za katero velja pravo druge države članice, tako da izpolni pogoje, ki jih zakonodaja druge države članice določa za obstoj v njenem pravnem redu, s to možnostjo – ki je daleč od tega, da bi zakonodaji države članice izvora na področju ustanavljanja in prenehanja družb zagotavljala imuniteto z vidika pravil, ki se nanašajo na svobodo ustanavljanja – ni mogoče upravičiti tega, da bi ta država članica, med drugim s tem, da bi za tako čezmejno preoblikovanje predpisala zahtevnejše pogoje od pogojev, ki veljajo za preoblikovanje družbe znotraj te države članice, zadevni družbi preprečila to čezmejno preoblikovanje ali jo od njega odvrnila (glej v tem smislu sodbe z dne 27. septembra 1988, Daily Mail and General

Trust, 81/87, EU:C:1988:456, točke od 19 do 21; z dne 16. decembra 2008, Cartesio, C-210/06, EU:C:2008:723, točke od 109 do 112, in z dne 12. julija 2012, VALE, C-378/10, EU:C:2012:440, točka 32).

- 44 Glede na navedeno je treba na tretje vprašanje odgovoriti, da je treba člena 49 in 54 PDEU razlagati tako, da se svoboda ustanavljanja uporablja za prenos statutarnega sedeža družbe, ki je bila ustanovljena na podlagi prava ene države članice, na ozemlje druge države članice z namenom preoblikovanja te družbe v skladu s pogoji, ki jih določa zakonodaja druge države članice, v družbo po pravu te druge države članice, pri katerem ne pride do prenosa dejanskega sedeža.

Prvo in drugo vprašanje

- 45 Predložitveno sodišče v prvem in drugem vprašanju, ki ju je treba preučiti skupaj, v bistvu sprašuje, ali je treba člena 49 in 54 PDEU razlagati tako, da nasprotujeta ureditvi države članice, ki prenos statutarnega sedeža družbe, ki je bila ustanovljena na podlagi prava ene države članice, na ozemlje druge države članice z namenom preoblikovanja te družbe v družbo te po pravu druge države članice v skladu s pogoji, ki jih določa zakonodaja te druge države članice, pogojuje z likvidacijo prve družbe.

Obstoj omejitve svobode ustanavljanja

- 46 Člen 49 PDEU določa, da je treba omejitve svobode ustanavljanja odpraviti. Iz ustaljene sodne prakse izhaja, da je treba kot omejitve svobode ustanavljanja obravnavati vse ukrepe, ki prepovedujejo, motijo ali zmanjšujejo privlačnost uresničevanja te svobode (sodba z dne 29. novembra 2011, National Grid Indus, C-371/10, EU:C:2011:785, točka 36 in navedena sodna praksa).
- 47 V tem primeru iz predloga za sprejetje predhodne odločbe izhaja, da prenos sedeža družbe poljskega prava v državo članico, ki ni Republika Poljska, na podlagi člena 19(1) zakona o mednarodnem zasebnem pravu ne povzroči izgube pravne osebnosti. Kot je generalna pravobranilka navedla v točki 46 sklepnih predlogov, poljsko pravo s tem priznava, da lahko v tem primeru pravno osebnost družbe Polbud načeloma nadaljuje družba Consoil Geotechnik.
- 48 Vendar na podlagi člena 270, točka 2, zakonika o gospodarskih družbah in člena 272 tega zakonika sklep družbenikov o prenosu sedeža v državo članico, ki ni Republika Poljska, sprejet na podlagi člena 562(1) tega zakonika, povzroči prenehanje družbe po koncu postopka likvidacije. Poleg tega iz člena 288(1) tega zakonika izhaja, da družba, ki želi prenesti svoj sedež v državo članico, ki ni Republika Poljska, brez likvidacije ne more biti izbrisana iz poslovnega registra.
- 49 Tako lahko družba po poljskem pravu, kot je družba Polbud, ki želi prenesti svoj statutarni sedež v državo članico, ki ni Republika Poljska, brez izgube pravne osebnosti, tak prenos načeloma sicer lahko opravi, vendar lahko izbris iz poljskega poslovnega registra doseže le, če je bila likvidirana.
- 50 V zvezi s tem je treba pojasniti – kot je navedeno v predlogu za sprejetje predhodne odločbe – da se likvidacijski postopek nanaša na dokončanje tekočih poslov družbe, izterjavo njenih terjatev, izpolnitev njenih obveznosti in unovčenje premoženja družbe, poplačilo ali zavarovanje upnikov, pripravo finančnega poročila o teh izvedenih ukrepih ter imenovanje depozitarja poslovnih knjig in dokumentov družbe, ki je v likvidaciji.
- 51 V teh okoliščinah je treba šteti, da nacionalna ureditev iz postopka v glavni stvari s tem, da zahteva likvidacijo družbe, ovira ali celo preprečuje čezmejno preoblikovanje družbe. Zato pomeni omejitev svobode ustanavljanja (glej v tem smislu sodbo z dne 16. decembra 2008, Cartesio, C-210/06, EU:C:2008:723, točki 112 in 113).

Upravičenost omejitve svobode ustanavljanja

- 52 Iz ustaljene sodne prakse Sodišča je razvidno, da je taka omejitev svobode ustanavljanja dopustna samo, če je upravičena z nujnimi razlogi v splošnem interesu. Poleg tega mora biti primerna za zagotavljanje uresničitve zadevnega cilja in ne sme presegati tega, kar je nujno za dosego tega cilja (sodba z dne 29. novembra 2011, National Grid Indus, C-371/10, EU:C:2011:785, točka 42 in navedena sodna praksa).
- 53 Na prvem mestu, predložitveno sodišče meni, da je omejitev svobode ustanavljanja v tem primeru upravičena s ciljem varstva upnikov, manjšinskih družbenikov in delavcev prenesene družbe.
- 54 V zvezi s tem je treba spomniti, da sta varstvo interesov upnikov in manjšinskih družbenikov med nujnimi razlogi v splošnem interesu, ki jih Sodišče priznava (glej v tem smislu sodbo z dne 13. decembra 2005, SEVIC Systems, C-411/03, EU:C:2005:762, točka 28 in navedena sodna praksa). Enako velja za varstvo delavcev (glej v tem smislu sodbo z dne 21. decembra 2016, AGET Iraklis, C-201/15, EU:C:2016:972, točka 73 in navedena sodna praksa).
- 55 Člena 49 in 54 PDEU tako načeloma ne nasprotujeta ukrepom, s katerimi želi država članica zagotoviti, da interesi upnikov, manjšinskih družbenikov in delavcev družbe, ki je bila ustanovljena na podlagi prava te države in nadaljuje opravljanje dejavnosti na nacionalnem ozemlju, niso neupravičeno prizadeti zaradi prenosa statutarnega sedeža te družbe in njenega preoblikovanja v družbo po pravu druge države članice.
- 56 Vendar je treba v skladu z ustaljeno sodno prakso, navedeno v točki 52 te sodbe, preveriti še, ali je omejitev iz postopka v glavni stvari primerna za zagotovitev uresničitve cilja varstva interesov upnikov, manjšinskih družbenikov in delavcev ter ali ne presega tega, kar je nujno za dosego tega cilja.
- 57 V obravnavanem primeru poljska ureditev nalaga obveznost likvidacije družbe, ki želi svoj statutarni sedež prenesti v državo članico, ki ni Republika Poljska.
- 58 Ugotoviti je treba, da ta ureditev na splošno določa obveznost likvidacije, ne da bi bilo treba upoštevati dejansko tveganje, da bodo prizadeti interesi upnikov, manjšinskih družbenikov in delavcev, in ne da bi bilo mogoče izbrati manj omejevalne ukrepe, s katerimi bi se lahko te interese zavarovalo. Posebej v zvezi z interesi upnikov je treba ugotoviti, kot je navedla Evropska komisija, da bi se lahko s pridobitvijo bančnih ali drugih enakovrednih garancij zagotovilo primerno varstvo teh interesov.
- 59 Iz tega izhaja, da obveznost likvidacije, ki je naložena z nacionalno ureditvijo v postopku v glavni stvari, presega to, kar je nujno za dosego cilja varstva interesov, navedenih v točki 56 te sodbe.
- 60 Na drugem mestu, poljska vlada nacionalno ureditev v postopku v glavni stvari upravičuje s ciljem preprečevanja zlorab.
- 61 V zvezi s tem lahko države članice sprejmejo kakršne koli primerne ukrepe, da se preprečijo ali sankcionirajo prevare (sodba z dne 9. marca 1999, Centros, C-212/97, EU:C:1999:126, točka 38).
- 62 Vendar iz sodne prakse, navedene v točki 40 te sodbe, izhaja, da ustanovitev statutarnega ali dejanskega sedeža družbe v skladu z zakonodajo neke države članice z namenom uporabe ugodnejše zakonodaje sama po sebi ni zloraba.
- 63 Poleg tega samo dejstvo, da družba prenese svoj sedež v drugo državo članico, ne ustvarja splošne domneve o goljufiji in ne upravičuje ukrepa, ki posega v izvajanje temeljne svobode, ki jo zagotavlja Pogodba (glej po analogiji sodbo z dne 29. novembra 2011, National Grid Indus, C-371/10, EU:C:2011:785, točka 84).

- 64 Ker splošna obveznost izvedbe postopka likvidacije vzpostavlja splošno domnevo o obstoju zlorabe, je treba šteti, da ureditev, kakršna je v postopku v glavni stvari, ki nalaga tako obveznost, ni sorazmerna.
- 65 Glede na zgoraj navedeno je treba na prvo in drugo vprašanje odgovoriti, da je treba člena 49 in 54 PDEU razlagati tako, da nasprotujeta ureditvi države članice, ki prenos statutarnega sedeža družbe, ki je bila ustanovljena na podlagi prava ene države članice, na ozemlje druge države članice z namenom preoblikovanja te družbe v družbo po pravu te druge države članice v skladu s pogoji, ki jih določa zakonodaja te druge države članice, pogojuje z likvidacijo prve družbe.

Stroški

- 66 Ker je ta postopek za stranki v postopku v glavni stvari ena od stopenj v postopku pred predložitvenim sodiščem, to odloči o stroških. Stroški za predložitev stališč Sodišču, ki niso stroški omenjenih strank, se ne povrnejo.

Iz teh razlogov je Sodišče (veliki senat) razsodilo:

- 1. Člena 49 in 54 PDEU je treba razlagati tako, da se svoboda ustanavljanja uporablja za prenos statutarnega sedeža družbe, ki je bila ustanovljena na podlagi prava ene države članice, na ozemlje druge države članice z namenom preoblikovanja te družbe v skladu s pogoji, ki jih določa zakonodaja druge države članice, v družbo po pravu te druge države članice, pri katerem ne pride do prenosa dejanskega sedeža.**
- 2. Člena 49 in 54 PDEU je treba razlagati tako, da nasprotujeta ureditvi države članice, ki prenos statutarnega sedeža družbe, ki je bila ustanovljena na podlagi prava ene države članice, na ozemlje druge države članice z namenom preoblikovanja te družbe v družbo po pravu te druge države članice v skladu s pogoji, ki jih določa zakonodaja te druge države članice, pogojuje z likvidacijo prve družbe.**

Podpisi